

PRŮVODCE

ředitele školy

UKÁZKOVÉ ČÍSLO

Jak na legislativu ve vaší škole

Asistenti po novele
školského zákona:
Otázky a odpovědi

Flexinovela podrobně:
Výměr a výplata
v jiné měně

Téma měsíce

Omezení odkladů: Plusy,
mínusy i pedagogické výzvy



ROZHOVOR

Nejistý osud pozice
sociálního pedagoga:
Proč je důležitý?



INKLUZE

Aby škola
dávala smysl:
Jak děti motivovat?



OBSAH ▼

Asistenti pedagoga po novele školského zákona: Otázky a odpovědi	4
Školní radar	7
Omezení odkladů školní docházky: Plusy, mínusy a pedagogické výzvy	8
Schéma	15
Změny z flexinovele: Snadnější doručování platového výměru a výplata v jiné měně	16
Poradna	19
Nejistý osud pozic sociálního pedagoga a dalšího učitele: Proč jsou ve škole důležité?	20
Aby škola dávala smysl: Jak děti motivovat k učení?	24
Tvorba ŠVP PV pod drobnohledem: Klíčová kompetence k učení	28

Obce mají od roku 2026 povinnost umístit děti od tří let do dětských skupin: Jsou připravené? ▼

Děti se v současné době dostávají do mateřských škol kvůli jejich nízkým kapacitám **se zpožděním** – až na začátku dalšího školního roku po jejich třetích narozeninách. Od 1. května ovšem začne platit **vládní novela zákona**, která obcím od roku 2026 ukládá povinnost zajistit dětem od tří let **místo v dětské skupině**, pokud je spádová mateřská škola nepřijme. Jak jsou na tuto skutečnost obce připravené?

Některé obce prostory pro dětské skupiny chystají, jiné už dříve začaly zvyšovat počty míst v mateřských školách, a tak se potíží nebojí, vyplynulo z ankety České tiskové kanceláře mezi obcemi napříč kraji. Například krajské město Liberec se na čerstvě tříleté děti připraví tak, že pro příští školní rok ponechá některá **místa v mateřských školách neobsazená**, prozradil náměstek primátora Liberce pro školství Ivan Langr. V Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi se připravili už před několika lety, kdy do školek mířily silné ročníky – postavili tam **tři nové školky**. Mělník na letošek chystá **stavbu budovy** pro dětskou skupinu, stavební úpravy už provedli také v Kolíně, díky čemuž se tříleté děti daří umístit už nyní.

Podpora ředitelů škol: Instituce představily nový systém, vznikne kompetenční rámec ▼

Nový **systém podpory a vedení ředitelů** škol, nejen dlouholetých, ale také nováčků či uchazečů o pozici, představili koncem dubna zástupci MŠMT, ČŠI, NPI a dalších spolupracujících organizací. Přinese tzv. kompetenční rámec ředitele, jenž **definuje dovednosti a schopnosti**, kterými by měl každý ředitel školy disponovat.

Celý systém má pomoci se **zajištěním lepších podmínek**, slibuje si také zvýšení počtu zájemců o pozici v čele školy či školského zařízení – odborníci totiž dlouhodobě upozorňují na to, že uchazečů o tuto pozici je kritický nedostatek. Ředitelé jsou

podle ministerstva důležitým faktorem v kvalitě vzdělávání dětí.

V plánu je také vytvoření **metodiky kvalitního zřizovatele**, ta má upřesnit, jaká je vlastně jeho role. Instituce budou zároveň pracovat na tom, aby **administrativní zátěž**, která je nyní pro ředitele enormní a řadu uchazečů odrazuje, klesla. Zmíněné organizace podepsaly memorandum, v němž se zavázaly k tomu, že systém podpory ředitelů společně vytvoří. Kompetenční rámec má vzniknout letos, příští rok by měl být schválen a stát se **součástí doporučení** pro zřizovatele.

Asistenti pedagoga po novele školského zákona:

Otázky a odpovědi ▼

Novelu týkající se odkladů školní docházky schválili dne 25. dubna 2025 naši poslanci a patrně není namístě očekávat, že by neprošla Senátem a podpisem prezidenta. Řada škol se změn důvodně obává, protože do prvních tříd v budoucnu nastoupí děti, které mají podle stávajících podmínek velmi často odklad docházky. Také proto novela pamatuje i na určitou formu podpory výuky v prvních třídách, jíž je právě asistent pedagoga „navíc“. Jak přesně bude fungovat?

Mgr. Bc. Lucie Obrovská, Ph.D.



Nedávno schválená novela školského zákona přináší nejen změny v procesu povolení odkladu u konkrétního dítěte, ale také související systémové změny. O těch hlavních jsme informovali v dubnovém čísle Průvodce ředitele školy a ze speciálněpedagogického hlediska se otázce odkladů věnujeme také v hlavním tématu květnového čísla.

Je asistent pedagoga individuální podpora, nebo opatření pro celou třídu?

Zákonodárce a ministerstvo školství nás s asistenty pedagoga tak trochu matou. Ve dvojím smyslu:

- jednak řadou změn v zákoně či související inkluzivní vyhlášce;
- jednak tím, čím opatření vlastně asistent je.

K první otázce musíme poznamenat, že stále panuje převaha individuálně zajišťovaných asistentů. Stále podstatným okamžikem pro závěr o potřebnosti asistenta ve škole/třídě je okolnost, jestli konkrétní žák má nebo nemá speciální potřeby takového charakteru, že pro jeho vzdělávání poradenské zařízení doporučí **zajištění pedago-**

gické asistence. Takto zajištěný asistent ovšem má pomáhat také s dalšími dětmi a žáky ve třídě, proto není jednoznačně asistentem pro dané konkrétní dítě. Druhou skutečností je, že MŠMT dlouhodobě plánuje **parametrizaci asistentů**, což by znamenalo, že po vzoru tzv. paragrafových škol a tříd také v běžných třídách budou asistenti získáváni nikoliv podle potřeb konkrétního žáka, ale podle jiných celkových parametrů ve třídě.

Kromě toho se v minulých letech měnila také související inkluzivní vyhláška (č. 27/2016 Sb.). Ta nejprve umožnila zapojení „druhého“ asistenta do třídy, vedle toho získaného pro konkrétní dítě, avšak ten byl po-

sléze kvůli ušetření prostředků zrušen (nepopisujeme teď různé operační programy, jimiž může ředitel danou funkci uhradit, nebo jiné možnosti zdrojů na jeho financování).

Jak bude vypadat „nový asistent“ v prvních ročnících?

Podstatné je, že „individualizovaný“ asistent pedagoga jako podpůrné opatření pro konkrétní dítě (byť dle potřeby pomáhá také jiným dětem ve třídě) ve školském systému zůstává. Přestože v předminulém a minulém roce MŠMT připravilo celkový koncept parametrizace asistentů, tento projekt nebyl přijat. Cesta k zajištění pedagogické asistence tak zůstává podmíněna **posouzením a písemným doporučením** školského poradenského zařízení.

Co je však novinkou v uváděné novele? Ztížené podmínky budou alespoň částečně kompenzovány. V prvních třídách, v nichž se především paní učitelky prvňáčků budou potýkat s náročnější skladbou dětí (navíc novela výslovně zakazuje opakovaný odklad), bude asistent do třídy navíc. Náročnější podmínky tak budou aspoň takto zčásti kompenzovány **dalším asistentem** hrazeným ze „státních“ peněz.

Novela totiž do školského zákona vpravila k § 46 nový odstavec čtvrtý, podle něhož pokud bude v dané první třídě patnáct nebo více žáků, bude děti vzdělávat ve-

dle vyučující/ho také asistent/ka pedagoga. Novela také zmiňuje, že tento asistent navíc bude výhradně v „běžných“ třídách, tedy nikoliv speciálně zřízených pro žáky s vybranými druhy postižení podle § 16 školského zákona.

§ 46 odst. 4 zní: Ve třídě, ve které je zařazeno alespoň 15 žáků prvního ročníku základního vzdělávání, vykonává přímou pedagogickou činnost vedle učitele také asistent pedagoga podle § 20 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících. Věta první se nepoužije, jde-li o třídu nebo základní školu zřízenou podle § 16 odst. 9, základní školu speciální, základní školu při školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo základní školu při zdravotnickém zařízení.

Tento asistent do třídy přitom je zaměstnancem školy vykonávajícím přímou pedagogickou činnost, splňujícím předpoklady podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Mimo obecné požadavky, které podle ustanovení § 3 tohoto zákona musejí splnit všichni pedagogičtí pracovníci, je dále potřebné **absolvování kurzu** pro asistenty pedagoga (nebo případně jej lze dokončit během pracovního poměru pro školu). Na takovou

Stále určitým způsobem balancujeme mezi individuálním opatřením pro dítě v podobě asistenta a představou, že asistent je spíše opatřením do třídy, pro všechny děti. To také může koncipovat naši úvahu k otázce, zda je asistent primárně pro dítě, nebo pro učitele (jmenuje se „asistent pedagoga“). Autorka textu se domnívá, že předností by mělo být druhé pojetí, protože inkluzivní vyhláška popisující jeho úkoly uvádí, že má pomáhat také dalším dětem podle pokynů a ve spolupráci s daným vyučujícím. Tento úkol bude po nabytí účinnosti novely o změnách v odkladech povinné školní docházky ještě významnější.

„Individualizovaný“ asistent pedagoga jako podpůrné opatření pro konkrétní dítě ve školském systému zůstává.

pozici tedy není možné zaměstnat školního asistenta. Jde o asistenta pedagoga ve smyslu ustanovení § 20 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících.

Uvedenou pozici u prvňáčků tak nemůže realizovat asistent podle ustanovení § 20 odst. 2 téhož zákona. Ten totiž koná „pouze“ **pomocné výchovné práce** a spadá do nižší platové třídy než asistent podle odstavce prvního. Pokud by tedy vedení školy zaměstnalo na pozici nově ustaveného asistenta adepta bez vzdělání podle ustanovení § 20 odst. 1 zákona, mohla by mu tuto skutečnost vytknout Česká školní inspekce.

Třetí pedagog jako asistent v prvních třídách?

V souvislosti s uvedeným odstavcem školského zákona se objevuje také otázka, zda učitel/ka a para-



► Pedagogickou práci v běžné třídě mohou vykonávat nejvýše tři pedagogičtí pracovníci.

metrizovaný asistent mohou být jedinými pedagogy v nově ustavovaných prvních třídách. Tak tomu patrně není. Stále totiž platí, a po odkladové novele školského zákona i nadále bude platit, ustanovení § 17 související vyhlášky č. 27/2016 Sb. Podle něj mohou současně vykonávat pedagogickou práci ve třídě nebo skupině, která není speciálně zřízena pro děti s postižením, **nejvýše tři pedagogičtí pracovníci**.

V nových podmínkách by to tedy znamenalo, že počty pedagogů budou určeny podle toho, kolik dětí v které třídě bude.

V prvních třídách o patnácti a více dětech mohou nastat dvě varianty:

- bude přítomen jeden/jedna vyučující + jeden/jedna asistent/ka do třídy + případně další, individuální asistent/ka pedagoga;
- bude přítomen/přítomna učitel/ka + tandemový/tandemová učitel/ka + asistent/ka do třídy.

Stáhněte si na portálu Pruvodce-reditele.cz znění návrhu odkladové novely školského zákona.



Autorka tohoto textu doplňuje, že byt' se setkala na přednáškách i konferencích také s opačným výkladem (tedy že při asistentovi do třídy nebude již možné získat asistenta pro konkrétní dítě), takový výklad není odůvodnitelný stávající právní úpravou. Také důvodová zpráva předložená spolu s pops-

nou novelou **nezakazuje třetího pedagogického pracovníka** v podobě asistenta. Názor předložený tímto textem také oficiálně podporuje ministerstvo školství.

Případná jiná varianta by platila v případě menších škol, kde by prvňáčků **bylo méně než patnáct**. Tam totiž nebude hrazený asistent do třídy, a tak může:

- bud' být ve třídě jeden pedagog/pedagožka + až dva/dvě individuální asistenti/asistentky;
- nebo učitel/ka + tandemový/tandemová učitel/ka + jeden/jedna individuální asistent/ka.

Jak to po přijetí novely bude s financováním?

Ředitelé škol čerpají také další finanční zdroje na asistenty a příbuzné pozice. Ani toto nebude dotčeno odkladovou novelou. Pokud tedy ředitel najde peníze na asistenta v rozpočtu školy, je ředitelem školy zařazené do PROP a čerpá prostředky na asistenty pro děti se sociálním znevýhodněním, popř. z dotací pro ukrajinské žáky, případně volí variantu školního asistenta, v tom mu samozřejmě **nebude bráněno**. Jen je vždy třeba pamatovat na zaměstnávání těchto podpůrných pozic podle uvedených pravidel a také na limitující ustanovení § 17 uvedené inkluzivní vyhlášky.

Autorka pracuje mj. jako právnička v Kanceláři veřejného ochránce práv. Její stanoviska nemusejí odpovídat oficiálním stanoviskům Kanceláře veřejného ochránce práv.

ŠKOLNÍ RADAR

Přehled nejdůležitějších legislativních změn a aktuálních povinností ředitelů škol v **KVĚTNU** a **ČERVNU** 2025.

Poslanecká sněmovna schválila **novelu školského zákona** (č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání) Změna se týká výrazného omezení odkladů školní docházky. Podrobně jsme se touto změnou zabývali v minulých vydáních Průvodce.

MŠMT vydalo **novou metodiku k podpoře dětí s epilepsií ve školách**

Metodika navazuje na dříve vydanou podporu dětí s diabetem ve školách a obsahuje také vzor plánu zdravotní podpory. Podrobnosti naleznete na stránkách edu.gov.cz/dokumenty/skolska-legislativa/.

KVĚTEN 2025

2.–16. 5.	Zápis do mateřské školy
2.–7. 5.	Didaktické testy společné části maturitní zkoušky
6. 5.	CZV do systému vloží výsledky jednotné přijímací zkoušky, střední školy si je stáhnou a stanoví jednoznačné pořadí uchazečů
7. 5.	Ředitel střední školy vyplní údaje o pořadí uchazečů do systému (nesmí být dva uchazeči na stejném místě)
8. 5.	Ředitel střední školy obdrží prostřednictvím systému informaci o stavu „přijetí/nepřijetí“ uchazeče včetně důvodu nepřijetí a do 9. 5. provede verifikaci
15. 5.	Ředitel střední školy zveřejní výsledky přijímacího řízení
do 15. 5.	Předání výsledků didaktických testů společné části maturitní zkoušky ředitelům škol
16. 5.	Termín státní jazykové zkoušky základní
16. 5. – 10. 6.	Zkoušky profilové části maturitní zkoušky
do 19. 5.	Ředitel střední školy vloží do systému základní údaje pro konání 2. kola přijímacího řízení
od 20. 5.	Závěrečné zkoušky v oborech středního vzdělání a středního vzdělání s výučním listem, kde praktická zkouška trvá 2 až 4 týdny
23. 5.	Termín státní jazykové zkoušky všeobecné
do 26. 5.	Podávání přihlášek ke střednímu vzdělávání do všech oborů středního vzdělání ve 2. kole

ČERVEN 2025

během června	Zajištění chodu budovy a doprovodných činností v době hlavních prázdnin, určení úředních dnů
1.–30. 6.	Řádné termíny absolutoria v případě, že žák koná ve stejném ročníku maturitní zkoušku i absolutorium
do 10. 6. – odevzdání výkazů	S 53-01 o zahájení povinné školní docházky v základní škole (podle stavu k 31. 5.) S 51-01 o zápisu k předškolnímu vzdělávání v mateřské škole (podle stavu k 31. 5.) P1d-01 výkaz o změnách v počtu hodin přímé pedagogické činnosti pedagogických pracovníků ve škole a školní družině (podle předpokládaného stavu k 30. 9.)
16. 6.	Ředitel střední školy vyplní údaje o pořadí uchazečů ve 2. kole přijímacího řízení do systému (nesmí být dva uchazeči na stejném místě)
24. 6.	Ředitel střední školy zveřejní výsledky 2. kola přijímacího řízení
do 25. 6.	Žáci se přihlašují k maturitní zkoušce (opravné nebo náhradní zkoušce) podáním přihlášky k maturitní zkoušce řediteli školy pro podzimní zkušební období
28. 6.	Konec 2. pololetí a předávání vysvědčení
do 30. 6.	Zřizovatel stanoví měsíční výši úplaty v předškolním vzdělávání a vzdělávání ve školní družině a školním klubu na školní rok 2025/2026. Ředitel školy o tom informuje zákonné zástupce.
do 30. 6.	Centrum jmenuje školního maturitního komisaře pro danou školu pro podzimní zkušební období
do 30. 6.	Ředitel školy jmenuje místopředsedy a další členy zkušebních komisí pro podzimní zkušební období

Doporučená školení:



Máme vzdělávací akce přesně pro vás.

Více informací a možnost přihlásit se najdete na webových stránkách: forum-media.cz nebo eduardo.online/kategorie-produktu/skolstvi/.

V době školních prázdnin doporučujeme využít naše školení na míru a v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků **proškolit celý sbor**. Vyberte si vhodné téma na stránkách skoleninaklic.cz.

Omezení odkladů školní docházky: Plusy, mínusy a pedagogické výzvy ▼

Novelu, která počítá s omezením odkladů školní docházky, koncem dubna schválila Poslanecká sněmovna. Přináší s sebou velké výzvy nejen pro školy, ale i poradenské instituce. S čím se budou muset popasovat? Jak lze v rámci mateřské školy i rodiny zvýšit připravenost na školní docházku? A jaká jsou pozitiva a negativa omezení odkladů?

PhDr. Jana Mrázková, Ph.D.



Cílem omezení odkladů je posunout do 1. ročníku základní školy (dále jen ZŠ) i děti, u kterých se nyní často realizuje odklad školní docházky. Těm má být v mateřské škole (dále jen MŠ) i v ZŠ poskytována taková podpora, aby zvládly **vyrovnat ne-**

rovnoměrnosti ve vývoji tak, aby ve škole mohly úspěšně pracovat i v dalších letech.

Role rodiny

Pokud jde o riziko školní neúspěšnosti, můžeme v souvislosti se

změnami souvisejícími s novými pravidly kolem přidělování odkladů školní docházky zmínit potřebu změny paradigmatu žáka připraveného na školu na paradigma **školy připravené na žáka**. Je však důležité upozornit, že změny se

Dle důvodové zprávy MŠMT má řada rodičů pro odklad školní docházky (dále jen OŠD) svých dětí i jiné důvody, než je stav dítěte a jeho potřeb, a to rodinné důvody a přání rodičů. Ty často souvisí i s vnímaným rizikem školní neúspěšnosti dětí, v pozadí byla zaznamenána i motivace rodičů zlepšit odkladem školní docházky startovací pozici při přípravě na víceletá gymnázia.

musejí dít na obou stranách. Jestliže před mateřskými a základními školami stojí výzva, jak mají upravit činnosti a výuku tak, aby mohla zohlednit odlišné vzdělávací potřeby dětí a žáků a na těch pak stavět dál, neměli bychom rezignovat ani na systematickou přípravu dítěte na školu nejen v MŠ a ZŠ, ale **také v rodině**. Obojí má jít ruku v ruce.

Pojďme se nejdříve podívat na možnosti rozvoje dětí v mateřské škole. Původním plánem pro snížení OŠD, který se již aplikoval od školního roku 2017/2018, bylo zavedení povinného ročníku předškolního vzdělávání. Toto opatření však nepřineslo kýžený efekt. Na předškolní vzdělávání se nelze dívat v kontextu jeho posledního ročníku, ale jako na **kontinuum od dvou až tří let věku**, a půjdeme-li ještě hlouběji, na celkové kontinuum dítěte od narození, tedy včetně období, kdy je dítě vychováváno výhradně v rodině.

Rozšířme tedy přípravu na školu nejen směrem k MŠ, ale také k ro-

► Dítě by se mělo systematicky připravovat nejen v MŠ a ZŠ, ale i v rodině.

dině. Je spousta rodin, které svým dětem zajišťují velmi podnětné prostředí, na něž již zmíněná MŠ dobře naváže, a dítě tak dostává stimulující výchovné i vzdělávací podněty v obou institucích. Jsou však rodiny, které mají nižší výchovnou a vzdělávací kompetenci, ať již z důvodu opakování vzorů ze své původní rodiny, nebo například z důvodu velkého časového vytížení rodičů, zahlcení vlastními starostmi apod.

Potřeby dítěte

Zopakujme si, co potřebuje dítě ve věku od jednoho do tří let (tedy ještě před nástupem do MŠ) rozvíjet:

- potřeba jistoty a bezpečí, která je naprosto klíčová;
- potřeba přiměřených podnětů (ani moc, ani málo);
- potřeba vlastního projevu;
- další emoční potřeby, samozřejmě uplatňující se i u starších dětí – potřeba přijetí, oceňování a sebeurčení.

Přiměřené podněty souvisejí s **rozvojem pohybu**, pro který musí mít dítě dostatečné příležitosti. Dostatek volného pohybu doma i v přírodě dítěti zajistí potřebnou **interakci a prožitky**, je také známo, že dostatečný rozvoj motoriky stimuluje rozvoj řeči.

Pro rozvoj řeči je velmi důležité, aby rodiče a další pečující komentovali průběh činnosti, nemusejí neustále, ale mělo by to být zastou-

Současné děti jsou ohrožené pasivní zábavou u elektronických zařízení, a to již od útlého věku. Dalším rizikem je příliš řízených činností (kroužků), které v omezeném množství mohou posloužit, ale nerozvíjejí to, co by dítě v tomto věku mělo dělat nejčastěji – spontánní hru, jež dostatečně probouzí jeho zvědavost, tvořivost a potřebu experimentu podle jeho vůle.

peno, aby si dítě mohlo **osvojovat pasivní slovník**, ze kterého pak vytvoří aktivní slovní zásobu. Je potřebné:

- používat při tom oční kontakt, ocenění;
- zapojit rytmizaci v podobě písniček a básniček;
- prohlížení obrázkových knížek.

Komunikace s dítětem by se měla stát radostí, která bude probouzet jeho **mluvní apetenci**, aby se později, v předškolním věku, mohla zpřesňovat i výslovnost.

Je potřeba připomenout, že přílišná doba strávená u elektronických zařízení (nejčastěji mobilů a tabletů):

- omezuje rozvoj pohybového a řečového (a tím i intelektuálního) vývoje;
- neposkytuje možnost rozvíjení kvalitního smyslového vnímání;
- brzdí rozvoj sociálních kompe-

tencí (tj. nápodobu činností dospělých v podobě malé pomoci doma, resp. společných činností v domácnosti).

Emoční vývoj by pak měl probíhat v dobré rodinné atmosféře, bez velkých stresujících prožitků, s důrazem na nastavení laskavých, ale důsledných hranic. S tím souvisí i nárok na rodiče ve smyslu schopnosti práce se svými vlastními emocemi, včetně těch negativních.

Nakonec zmiňme ještě:

- **potřebu řádu, rutiny** v dobrém smyslu slova tak, abychom zabezpečili **fyziologické potřeby dětí**;
- **potřebu předvídatelnosti, přehlednosti a vymezení skutečnosti**, že každá činnost má svůj čas, svůj začátek a konec.

Stát i obce mají vytvářet příležitosti, jak podporovat zdravý vývoj dětí, ať již podporou institucím (rodinná centra, dětské skupiny), nebo **podporou vzdělávání pro rodiče** i případné další pečující osoby, nebo podporou různých kurzů i jednorázových rozvojových aktivit.

Je větší předpoklad, že dobře vedené dítě z rodiny snáze zvládne přechod do mateřské školy. Výše uvedené aktivity se dále rozvíjejí i v prostředí MŠ, které je již prostředím více strukturovaným, přinášejícím nové podněty a vývojové výzvy pro dítě i jeho rodinu. Pojdme dát strukturu i do oblasti, která má již sofistikovaněji **sledovat vývoj dítěte** a na základě vyhodnocení upravovat aktivity/intervence, které jsou pro vývoj dítěte v MŠ

▶ **Stát i obce by měly vytvářet příležitosti, jak podporovat zdravý vývoj dětí.**

i s ohledem na jeho pozdější vstup do školy potřebné.

Pedagogická diagnostika v MŠ

Pedagogická diagnostika v MŠ neslouží ke stanovení diagnózy, ale je nástrojem posouzení vývoje dítěte, který nám umožní stanovit podporu dalšího vývoje dítěte. Níže uvedené kategorie vnímejme na jakémisi kontinuu vývoje mezi třetím a šestým rokem, jejich zvládnutí pak usnadňuje nejen vstup do školy, ale často i praktický život doma i v MŠ.

Oblasti posuzování úrovně dítěte:

- **Co již dítě umí, zná** (výchozí bod znalostí a dovedností, což nám umožňuje pohybovat se v zóně nejbližšího vývoje – termín významného ruského psychologa Vygotského).
- **Jaké jsou jeho silné stránky** (můžeme pak podporovat jeho talent, sebedůvěru, pocit vlastní kompetence).
- **Jaké jsou jeho slabé stránky** (můžeme pak stimulovat to, co je oslabené).
- **Jaké jsou jeho sociální kompetence.**

Někdy můžeme vidět větší důraz na znalosti a dovednosti, nicméně právě oblast sociálních kompetencí je důležitá pro **kommunikaci a socializaci dítěte**. To vše se také odráží v pracovní zralosti, která je zásadním předpokladem pro úspěšný start dítěte ve škole.

Pojďme si představit jednotlivé okruhy sociálních kompetencí:

- **kommunikační dovednosti**: sledovat druhého, když mluví, počkat, až na něj přijde řada, schopnost udržovat přiměřený oční kontakt, přiměřená stimulace řeči jako prevence opožděného vývoje řeči;
- **regulace emocí** (schopnost snést prohru – např. při deskových a karetních hrách, přiměřenost vyjadřovaných emocí – místo křiku, pláče, agrese vyjádření nespokojenosti; schopnost unést změnu – změna programu, plánů – v přiměřeném množství; schopnost odložit uspokojení, počkat, až na něj přijde řada);
- **schopnost spolupráce**, empatie, tolerance, přejímání sociálních vzorů;
- **samostatnost**:
 - samostatnost v hygieně – toaleta, mytí rukou, smrkání do kapesníku;
 - samostatnost v sebeobsluze – oblékání/svlékání, obouvání/zouvání včetně zapnutí knoflíků a zipů, zavazování tkaniček;
 - samostatnost ve stolování – používání příboru, nalévání nápoje, manipulace s nádobami;
 - samostatnost v komunikaci – vyřdit vzkaz, splnit úkol, říct svůj názor, schopnost požádat o pomoc, zatelefonovat (s podporou dospělého);
 - samostatnost v základním úklidu – pracovního místa,

◆◆ FLEXINOVELA: ZMĚNY TÝKAJÍCÍ SE VÝPLAT

Oblast změny	Co se mění
Elektronické doručování obecně	■ Zaměstnavatel může doručovat e-mailem, pokud k tomu zaměstnanec udělil souhlas v samostatném písemném prohlášení (uvedl elektronickou adresu pro doručování, která není v dispozici zaměstnavatele). ■ Zpráva je doručena okamžikem (místo „doručena dnem“), kdy zaměstnanec převzetí potvrdí zaměstnavateli písemně (místo „datovou zprávou“).
Elektronické doručování platového výměru	■ Při doručování mzdového a platového výměru zůstávají zachovány všechny stávající možnosti zaměstnavatele. ■ Nově se zavádí možnost elektronického doručení bez zvláštního souhlasu zaměstnance i v rámci interního systému na elektronickou adresu zaměstnance (i v případě, že zaměstnanec s doručováním na tuto adresu nesouhlasil).
Parametry doručení platového výměru	■ Účinky doručení nastanou okamžikem, kdy zaměstnanec potvrdí převzetí zaměstnavateli písemně (tj. i to, že odklikne převzetí zprávy či potvrzení o přečtení dokumentu v interním systému). ■ Neuplatní se fikce doručení – nedojde-li k němu do 15 dnů, je neúčinné.
Informování zaměstnanců o změně platového tarifu	■ Nově bude zaměstnavatel namísto pouhého oznámení změny údajů povinen zaměstnanci předat nový platový výměr s uvedením důvodů změny nejpozději před začátkem výkonu práce ve dni, kdy změna nabývá účinnosti.
Výplata v cizí měně	■ Novela umožní, aby zaměstnavatel a zaměstnanec na základě vzájemné dohody sjednali výplatu mzdy v cizí měně. ■ Podmínkou bude, že obě strany musejí s tímto způsobem výplaty souhlasit. ■ Je určen okruh zaměstnanců, jimž lze takto mzdu či plat nebo jejich část vyplácet. ■ Výplata v cizí měně se bude uskutečňovat až po odečtení všech zákonných srážek (ty se budou i dál odvádět v českých korunách). ■ Cizí měny, v nichž bude možné mzdu vyplácet, se omezí pouze na ty měny, k nimž je vyhlášován Českou národní bankou kurz devizového trhu.

Změny z flexinovele:

Snadnější doručování platového výměru a výplata v jiné měně ▼

Účinností novely zákoníku práce zvané „flexinovela“, kterou 25. dubna podepsal prezident, dojde mimo jiné ke dvěma zásadním změnám v oblasti vyplácení mzdy či platu zaměstnancům. Zaměstnavatelé i zaměstnanci po této úpravě volali už dlouho a jde o usnadnění doručování mzdového či platového výměru (resp. jeho elektronické podoby) a umožnění výplaty i v jiné měně než v českých korunách. Administrace se samozřejmě zjednoduší také pro školy a školská zařízení.

Mgr. Marie Kunzfeldová



Nejprve krátká obecnější zmínka o chystaných změnách v elektronickém doručování ve zmíněné novele. Jde-li o elektronické doručování písemností dle záko-

níku práce (ZP), stále bude platit jako dosud, že zaměstnavatel může doručovat e-mailem, pokud zaměstnanec k tomuto způsobu doručování **udělil souhlas**.

A to v samostatném písemném prohlášení, v němž uvedl elektronickou adresu pro doručování, která není v dispozici zaměstnavatele.

➤ Zaměstnavatel může doručovat e-mailem, pokud zaměstnanec k tomuto způsobu doručování udělil souhlas.

V tomto případě je zpráva dle nového znění odst. 2 § 335 ZP **doručena okamžikem** (upřesnění oproti současné úpravě znějící „doručena dnem“; stejná změna se uplatní u poštovního doručování – § 336 odst. 4 ZP – a při doručování zaměstnavateli zaměstnancem dle § 337 odst. 2 ZP), kdy zaměstnanec převzetí potvrdí zaměstnavateli písemně.

Slovo „písemně“ nahrazuje v novém znění odst. 2 § 335 ZP dosavadní spojení „datovou zprávou“, neboť v tomto kontextu nešlo o datovou zprávu zasílanou v rámci systému datových schránek, avšak o jakoukoliv datovou informaci, což pojmově nekorespondovalo se zbytkem právního řádu. Díky této změně je možné, aby potvrzení doručení proběhlo nejen elektronicky, ale i prostřednictvím listiny, kdy například zaměstnanec na pracovišti zaměstnavatele potvrdí přijetí písemnosti.

Elektronické doručování výměru

Mzdový a platový výměr nadále zůstávají ve výčtu zvláštních písemností uvedených v § 334 ZP, které se doručují postupem podle § 334a až § 336 ZP, nicméně podmínky pro

doručování prostřednictvím sítě či služby elektronických komunikací způsobem podle § 335 ZP budou značně rozvolněny. Stále tak zůstávají zachovány všechny stávající možnosti zaměstnavatele při doručování mzdového a platového výměru zaměstnanci:

1. zaměstnavatel může výměr doručit například na pracovišti (či kdekoliv bude zaměstnanec zastížen) jeho předáním zaměstnanci do vlastních rukou;
2. prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (viz § 336 ZP);
3. datovou schránkou (viz § 335a ZP);
4. postup podle § 335 odst. 1 a 2 ZP: na odsouhlasený e-mail zaměstnance, přičemž výhodou je existence **fikce doručení 15 dnů**.

Nově se zavádí možnost elektronického doručení bez zvláštního souhlasu zaměstnance i v rámci interního systému na elektronickou adresu zaměstnance či na „firemní“ e-mail zaměstnance, případně jeho „soukromý“ e-mail. A to i v případě, že zaměstnanec s doručováním na tuto adresu ve smyslu § 335 odst. 1 ZP nesouhlasil.

Nové parametry doručení a povinnosti

Účinky doručení nastanou okamžikem, kdy zaměstnanec potvrdí pře-

vzetí zaměstnavateli písemně, což může znamenat i pouze to, že:

- odklikne **převzetí zprávy** obsahující výměr nebo
- v rámci interního systému odklikne **potvrzení o přečtení dokumentu**, což tento systém zaznamená. Písemnost musí být ovšem zaměstnanci přístupná způsobem, aby si ji mohl uložit a vytisknout.

Pozor, u tohoto druhu doručování mzdového či platového výměru se **neuplatní fikce doručení!** Nejde-li k doručení do 15 dnů, je neúčinné a zaměstnavatel se o něj může pokusit znovu stejným způsobem nebo zvolit jinou možnost.

Zapomenout by se nemělo ani na dodržení povinností stanovených v ust. § 136 odst. 2 ZP, který taktéž novelou dozná změny. V současném znění se týká povinnosti zaměstnavatele písemně informovat zaměstnance o změně platového tarifu. Nově bude zaměstnavatel namísto pouhého oznámení změny údajů o platové třídě a platovém stupni, do nichž je zaměstnanec zařazen, a o výši platového tarifu či ostatních pravidelně měsíčně poskytovaných složek platu povinen zaměstnanci předat **nový platový výměr** s uvedením důvodů změny nejpozději před začátkem výkonu práce ve dni, kdy změna nabývá účinnosti.

Výplata v cizí měně

Dosavadní právní úprava ZP stanoví povinnost vyplácet mzdu výhradně v českých korunách (§ 142 odst. 1 ZP), což způsobuje komplikace především zaměstnancům se

Přinášíme odpovědi odborníků na vaše dotazy ze školní praxe



Vyloučila jsem žáka 3. třídy ze školní družiny za neustálé porušování řádu školní družiny, jde o chování nezvladatelné vůči spolužákům, pedagogům. Toto chování trvá od 1. třídy a stupňuje se k horšímu, rodiče spolupracují, ale nevědí si s ním rady a odborníci jim prý nepomáhají. Je to v pořádku?

Jedná se o relevantní postup. V případě menších „prohřešků“ se doporučuje spíše **podmíněné vyloučení**. Pokud jde o dlouhodobě takto závažné chování a zaměstnanci ŠD, případně vedení školy vyčerpali ostatní možnosti, je možné účastníka vzdělávání **vyloučit z družiny**. Pamatujte ale na to, že je nezbytné vydat **správní rozhodnutí**.

Na školní rok 2025/2026 bude zápis, resp. přihlašování dětí do školní družiny, v červnu. Má být u osoby pověřené k vyzvednutí dítěte uveden vztah k dítěti nebo datum narození?

Jaký má osoba pověřená dítě vyzvedávat k dítěti vztah, vás vlastně nezajímá. Není relevantní, zda jde o rodinnou příbuznou nebo snad rodinného známého, zkrátka kvůli bezpečnosti je pro prověření rodičem nezbytné provést **určitou identifikaci** této osoby, zvláště při prvním vyzvednutí dítěte.

Jak často musí vychovatelka plnit další vzdělávání pedagogických pracovníků?

To není nikde jasně definováno. Vedení školy má pamatovat na vzdělávání jak učitelů, tak všech dalších pedagogických pracovníků, tedy i **vychovatele ve**

školní družině. Zákon totiž stanoví povinnost dalšího vzdělávání u všech pedagogických pozic.

Jak je ve škole a školském zařízení konkrétně DVPP realizováno, je na rozhodnutí ředitele či ředitelky. Není stanoveno ale explicitně, jak často se má vzdělávat vychovatelka, případně jaké kurzy musí absolvovat. Naleznout byste tyto informace mohli případně v Plánu DVPP zpracovaném vedením školy/zařízení.

Dotazy zodpověděla Mgr. Bc. Lucie Obrovská, Ph.D., jež pracuje mj. jako právnička v Kanceláři veřejného ochránce práv. Její stanoviska nemusejí odpovídat oficiálním stanoviskům Kanceláře veřejného ochránce práv.

Jestliže se má pracovní doba učitelky v mateřské škole skládat z přímé pedagogické činnosti, prací souvisejících, přesunu domů a půlhodinové přestávky, jak sestavit pracovní dobu kolegyni, která nastupuje na přímou pedagogickou činnost v 10:00? Přestávka přece nemůže být na začátku pracovní doby ani na jejím konci. U dětí je do 16:00 hodin.

Předpokládám, že provoz třídy mateřské školy je například od 7:00 do 16:00 hodin. Je tedy možné nastavit pracovní dobu od 7:00 do 9:00 – výkon prací souvisejících **mimo pracoviště zaměstnavatele**, přestávka od 9:00 do 10:00 hodin a od 10:00 do 16:00 výkon přímé pedagogické činnosti na pracovišti zaměstnavatele.

Dotaz zodpověděla JUDr. Hana Poláková, školská právnička.



VYUŽIJTE NAŠI BEZPLATNOU PORADNU I VY!

Napište nám svůj dotaz na adresu **PruvodceSV@forum-media.cz**. Již v příštím čísle můžeme vyřešit váš problém.

Nejistý osud pozic sociálního pedagoga a dalšího učitele: Proč jsou ve škole důležité? ▼

Dlouho očekávaná novela školského zákona stále neprošla legislativním procesem a zatím „uvázla“ v Parlamentu ČR. Nejen odborná veřejnost, ale i rodiče čekají, zda kromě jiných změn bude v novele legislativně ukotvena pozice sociálního pedagoga a zůstane zachována pozice dalšího učitele. Ohroženo je také financování kompenzačních pomůcek z ONIV. O tom, jak důležité jsou obě pozice ve škole, jsme hovořili s ředitelkou Základní školy Budišov nad Budišovkou Mgr. Natálií Jaššovou.

Mgr. Natálie Jaššová



V rámci školního poradenského pracoviště na vaší škole působí sociální pedagog. Jaká je jeho role ve škole?

Sociální pedagog je u nás **spojovacím prvkem** mezi rodinou a školou. Zprostředkovává nám, pedagogům, i rodičům vzájemné potřeby, skutečnosti, požadavky. Když to prostě ve škole u dítěte nefunguje

(má například vysokou absenci, neprospívá, dochází k zanedbávání povinností aj.), nastupuje sociální pedagog. Kontaktuje rodiče, řeší s nimi běžné každodenní starosti a problémy. To samozřejmě znamená, že umí i efektivně pomoci například při vyřizování různých dokladů, kontaktování odborníků, ale jsme částečně schopni pomoci rodině i hmot-

ně – dejme tomu obědem zdarma, máme dvakrát ročně tzv. školní sekáč, máme zkušenost i s různými nadacemi.

Je to ovšem jen jedna z rolí sociálního pedagoga u nás. Ta druhá je v **krizových intervencích** u žáků, dále **depistážích ve třídách** (tj. pozorování školních kolektivů ve výuce), tvorbě školních preventivních programů a účasti na nich. Podílí se tak významnou měrou na podobě školního klimatu a předcházení sociopatologickým jevům.

Další věcí, kterou sociální pedagog řeší, je administrativně zatěžující komunikace s třetími stranami, tj. policie, OSPOD, úřady, soudy. Je to opravdu mravenčí práce, kterou dříve museli vykonávat třídní učitelé: dnes to může s přehledem provádět sociální pedagog, který děti zná, a učitel tak má prostor na to, aby se připravoval na výuku, učil, předával rodičům informace o výsledcích vzdělávání.

Můžete uvést konkrétní přínosy působení sociálního pedagoga ve škole?

Náš sociální pedagog má důvěru nejen žáků, ale i rodičů. Je v **každodenním kontaktu** s oběma stranami, nadto dále s učiteli, asistenty, vedením školy. Je flexibilní v konání i aktivitách, které vytváří. Je to skvělá práce, kterou my všichni za sociálním pedagogem vidíme. A ano, ne vždy je činnost sociálního pedagoga rodičům po chuti – zejména pokud rodiče neplní to, co vůči škole nebo nedejbože dětem plnit mají.

► **Sociální pedagog se významně podílí na podobě klimatu a předcházení sociopatologickým jevům ve škole.**

Proč činnosti sociálního pedagoga nemůže vykonávat učitel?

Učitel nemá **znalost sociální práce**, která je z předchozích odpovědí zřejmá. Učitel má žáky vzdělávat, motivovat ke vzdělání, vést k poznání. Pokud jej zahltneme další agendou, sociální prací, nezbyde mnoho prostředků a sil k činnosti ve škole. Bude to velmi těžké. Chceme **dvojí výkon za jedny peníze**. To není možné. Pokud ale tuto práci v rámci celé školy zvládne jedna osoba, navíc smysluplně, vidím to jako obrovský přínos. Obzvláště když vidím, že se snižuje absence, žáci chodí do školy, dokončují základní školu opravdu v devátém ročníku a mají našlápnuto na střední školu. Navíc se zlepšuje i **komunikace s rodinami**, byť někdy z donucení.

Z jakých prostředků je tato pozice ve vaší škole financována? A přivítala byste institucionalizaci této pozice v rámci novely školského zákona?

Momentálně děkujeme Národnímu pedagogickému institutu, státnímu rozpočtu a evropským penězům, protože finance na sociálního pedagoga plynou z rozpočtu projektu Podpora rovných příležitostí. Ten ale končí **v srpnu tohoto roku**.

Od roku 2026 by snad měla být indexace školy a **institucionalizace této pozice** díky novele školského zákona, který ovšem zatím leží v Poslanecké sněmovně ČR. Nemáme tedy prostředky na období od září do prosince tohoto roku. Ale nějak to uděláme – máme podporu zřizovatele na půl úvazku, další půlúvazek jsme si naplánovali do jiného projektu, kde čekáme na výsledek hodnocení. Přiznám se ale, že jsem tohle musela napláňovat už před půlrokem, tedy koncem roku 2024, abych to mohla nyní s takovou lehkostí napsat. A jde jen o čtyři měsíce. Co bude dál? Kdo ví. My každopádně tuto pozici potřebujeme a budu o to usilovat všemi dostupnými prostředky, i když stát ve svých slibech selže.

Ve vaší škole dále působí v rámci podpůrného opatření další pedagogický pracovník. Komu

Aby škola dávala smysl: Jak děti motivovat k učení? ▼

Mgr. Alena Gregorová

Motivace je téma, se kterým se setkává každý učitel, ať už jde o snahu zaujmout celou třídu, nebo o práci s konkrétními jednotlivci, kteří o školu dlouhodobě ztrácejí zájem. Jak to udělat, aby děti našly vnitřní důvod k učení, když se zdá, že některé předměty jsou pro ně nudné nebo těžké? Přinášíme řadu osvědčených tipů.

Zkušenosti z praxe i výzkumů ukazují, že motivace žáků není jednou provždy daná, mění se v čase, závisí na:

- věku;
- předchozích zkušenostech;
- vrstevnicích;
- domácím prostředím.

Motivovat žáky není jednoduché, a to zejména kvůli velkému množství informací, které si musejí osvojit, a také kvůli jejich různým

zájmům či potřebám. I když se to učitelům někdy může zdát nevděčné, přináší to obrovské plody – jak pro samotné děti, tak pro učitele. Motivace je klíčem k tomu, aby se žáci stali **aktivními účastníky** svého vzdělávání, místo aby byli jen pasivními příjemci informací. A i když změny v přístupu nejsou okamžitě viditelné, **trpělivost a vytrvalost** se vyplatí. I malé kroky mohou přinést velké výsledky v dlouhodobém horizontu.

Motivace u mladších žáků

Na prvním stupni se nabízí mnoho možností, jak děti pro školu nadchnout. Mnoho z nich jistě čtenáři znají, nicméně neuškodí si je shrnout a připomenout. Mohou například začínajícím kolegům přinést cennou inspiraci.

■ Učení přes příběh

Zahalte **učení do příběhu**. Bude vaše třída horda pirátů brázdící širé moře? Skupina postav objevující Minecraft svět? Nebo snad třída malých čarodějů v Bradavicích? Každá hodina může být kapitolou



v jejich příběhu a každý předmět může být jeho součástí.

■ Maskot třídy

„Méd'a plyšák potřebuje pomoc s učením, kdo mu dokáže pomoci?“ Vytvořte si společného maskota a zkuste mu pomoci **vyřešit jeho lapálie**. Nedokáže vypočítat, kolik jídla potřebuje na svoji oslavu narozenin? Neví, jak vytvořit pozvánku? Nebo už ji vytvořil, ale je plná chyb? Děti jistě rády vypomůžou a ještě zjistí, jak učivo propojit s realitou. Nebojte se maskota využívat **v různých předmětech**.



TIP

Můžete sehnat velkou zavařovačku pro celou třídu a místo razítek či samolepek za odměnu rozdávat kamínky, a až se lahev naplní, podniknout něco zábavného. Jít na zmrzlinu? Pustit si pohádku? Zahrát si oblíbenou hru? Nechte děti vybrat, co by chtěly podniknout, budou pak motivovanější. Kamínky z lahve však nikdy neodebírejte. Jedná se o společný cíl, jednotlivci, kvůli kterému byl trest vyneseno, by pak mohl padnout v nemilost, případně i sám vyučující, pokud by děti měly pocit, že trest nebyl férový.

► Motivace je klíč k tomu, aby se děti staly aktivními účastníky svého vzdělávání.

■ Okamžitá zpětná vazba

Nezapomínejte, jak rychle malé děti zapomínají. V době, kdy si rodiče přečtou dobrou známku či pochvalu v elektronickém systému, už si dávno nepamatují, za co to bylo nebo co udělaly dobře. Oceňujte je ihned, za drobnosti. Komu se nedaří ve výuce, oceňujte **pokrok či snahu**, nezapomínejte oceňovat i hezké chování ke spolužákům nebo za práci pro třídu. Všimněte si všech dětí, u některých žáků je třeba hledat a trpělivě vyčkávat, než se stane něco, za co zaslouží pochválit, avšak právě u těchto žáků je **pochvala to nejdůležitější**, čím je jako učitel můžete motivovat.

■ Dejte jim na výběr

Nechte třídu hlasovat o tom, čím dnes začnete, zahrajeme si nejdříve hru, nebo začneme zápisem? Chcete si radši vybarvit obrázky v učebnicích, nebo si budeme povídat, co jsme dělali o víkendu? Postavte před ně možnosti, které jsou pro vás přijatelné. Děti pocítí, že **na jejich názoru záleží** a to je motivuje v předmětu pracovat.

■ Nechte je napodobovat

Nezapomeňte, že jste pro děti velkým vzorem, přistupujte k problémům tak, jak byste chtěli, aby je řešily i děti. Ukažte jim, že při čtení je třeba se soustředit a jak se to dělá, přemýšlejte nahlas. Nechte děti, aby

viděly vaši strategii a mohly ji napodobit. Využijte i modelové situace, videoukázky, hraní rolí. Nechte děti, aby si problémy prožily. Jistě si pak budou výuku **lépe pamatovat**.

■ Nezapomínejte na emoce

Každý den nejsme dokonale motivovaní k práci ani my, natož malé děti. Vytvořte místo, kde mohou děti ráno označit, jak se cítí. Můžete pak v průběhu dne sledovat, jak se jim nálada mění, a přizpůsobovat tempo v hodinách. Zapojte se taky. Děti vědí, že občas nejste ve svojí kůži, usnadněte jim život tím, že budete transparentně **svoji náladu komunikovat**. A nezapomínejte, jste jen lidé, není vaše zodpovědnost, aby byl každý den dokonalý a stihlo se vše podle plánu.



TIP

Ve třídě stačí mít obyčejné nápisy s emocemi (strach, vztek, smutek, radost, překvapení, znechucení) a dřevěné kolíčky se jmény, které se dají k papíru uchytit. Můžete použít i magnetickou tabuli a magnety se jmény nebo třeba kartičky se suchým zipem a kusy koberce. Děti ještě neumějí číst? Máme tu celou škálu smajlíků nebo třeba film V hlavě, který emoce zobrazuje pomocí postaviček. Kreativně se meze nekladou.

► Jednou z nejdůležitějších věcí při motivaci je pochvala.

Tvorba ŠVP PV pod drobnohledem: Klíčová kompetence k učení ▼

Mgr. Romana Brilová

Klíčová kompetence k učení by se dala definovat jako soubor znalostí a dovedností, které vedou k motivaci k dalšímu vzdělávání. Dítě by mělo při výchovně-vzdělávacím procesu dosahovat znalostí a dovedností, které ho budou motivovat k touze se dále vzdělávat. To znamená, že se bude muset naučit pracovat s chybou, že se bude muset naučit formativní hodnocení a umět přijímat zpětnou vazbu. Jak toho všeho dosáhnout?

Ve chvíli, kdy dítě nastupuje do předškolního vzdělávání, ovlivňuje jeho přístup ke vzdělávání řada faktorů. Zkusme si je pojmenovat.

1. Rodinná výchova.
2. Genetické předpoklady, se kterými se dítě rodí.
3. Psychická rovnováha.
4. Sociální začlenění.
5. Zkušenosti s okolním světem.

Tyto všechny faktory a další jiné se zapisují do dítěte, které již není tzv. tabula rasa. A s tím vším a mnohým jiným musejí mateřské školy pracovat.

Je potřeba si uvědomit, že musíme v mateřských školách vytvořit dítěti prostředí, které je mu připravené na míru. To podle Maslowovy pyramidy znamená, že musíme vytvořit dítěti **bezpečné prostředí**, a to nejen pro dítě, ale i pro rodiče, protože rodič je hlavní motivující vychovatel.

Pokud rodič nedokáže odstříhnout pupeční šňůru, nedokáže dítě zmotivovat a neustále ho nepřiměřeně ochraňuje, pak může mateřská škola vytvářet sebelepší prostředí, ale stejně se jí motivace nepodaří. Proto je důležitým hráčem v motivaci k učení právě rodič.

Genetické předpoklady ovlivňují dítě po celý život. Některé dítě je citlivější, některé dítě je průbojnější. Ale ať má dítě jakékoliv předpoklady, avšak má rozumné rodinné zázemí a rozumný přístup rodičů k výchově, pak máme



všichni skoro vyhráno. Protože pak můžeme začít dítě rozvíjet **v oblasti sociálního začlenění** a zároveň můžeme rozvíjet jeho zkušenosti s okolím.

Dítě předškolního věku můžeme zmotivovat velmi dobře. Nachází se v senzitivním období, kdy jeho tělesná, ale i mentální zralost dozrávají ohromné akcelerace. Mateřská škola má za úkol vyvolat v dítěti důvěru k lidem, k životu, ke světu. Dítě je od přírody zvědavé a my jako učitelé v mateřské škole máme jedinečnou příležitost stát na počátku rozvoje dítěte. A proto je potřeba dítě **podchytit a pozitivně motivovat**.

Artefietika

Jeden ze zajímavých způsobů, jak dítě rozvíjet, je artefietika. Tento název zní skoro až étericky, ale je v něm zakuklená vynikající technika, jak u dítěte rozvinout spolupráci, touhu společně něco vytvořit a poté o své práci pohovořit před ostatními a s ostatními. Dítě se zapojuje do skupiny a po motivaci si vytvoří vlastní stavbu, kompozici obrazu, pomocí korálků, látek, bavlnek, obrázků vlastní obraz. Při této práci je učitel jen průvodcem a někdy také moderátorem.

Koučovací techniky

Koučovací techniky jsou další zajímavou disciplínou, dají se krásně uplatnit v pozitivní motivaci dítěte k učení. Dítě si pomocí rozhovoru s učitelkou samo zhodnotí svou



práci. Učitelka pokládá otevřené otázky, tím u dítěte:

- rozvíjí logické myšlení;
- rozvíjí slovní zásobu;
- dává najevo svůj zájem;
- rozvíjí důvěru.

Přistupuje podle koučovacích principů k dětem **bez předsudků a nehodnotí** (resp. nehodnotí jeho počínání, jen vyhodnocuje). Každé dítě má rozvojový potenciál a každý myslí jinak a je to v pořádku.

S dětmi můžeme při hodnocení pracovat i pomocí škály. Děti dokážou říct a uvědomit si, kde se momentálně nacházejí a co by rády zvládly dál.

Rozvoj předčtenářských dovedností

Rozvíjet předčtenářské dovednosti můžeme několika způsoby:

- pomocí fonemického rozlišování hlásek;
- pomocí Hláskáře;
- pomocí hudebních hrátek s robotem Oskarem, který neumí dobře vyslovovat, ale děti ho správnou výslovnost naučí;
- vhodné jsou i různé kameny, na které děti mohou hrát, rytmitovat, slabikovat.

Pobyt venku, otužování

Jednou z dalších důležitých činností, které děti rozvíjejí, je pobyt venku, při němž se zároveň otužují. Pohybem se děti učí nejvíce, zvláště když mají možnost prožít dětství v blízkém lese a okolí.

Co by mělo předškolní dítě umět?

Dítě by mělo:

- být zmotivované;

► Bezpečné prostředí je třeba vytvořit nejen pro dítě, ale i pro rodiče.